

Az MN „M” egészségügyi anyagellátásának számítógépes rendszere

Dr. Hangay Géza gy. őrnagy

Az 1970-es évek közepétől a honvédelmi miniszter döntése alapján tovább folytatódott a Magyar Néphadsereg mozgósítási rendszerének korszerűsítése. Ennek szerves részeként kísérletet tettek az információáramlás meggyorsítására, a csapatok adminisztrációs munkájának – ezen belül az egészségügyi, egészségügyi anyagi adminisztráció – csökkentésére.

Meg kellett kezdeni és rá kellett térni a hadtáp szolgálati ágaknál „felülről lefelé” történő számítógéppel támogatott, „M” anyagi-technikai tervezési, ellátási és készletnyilvántartási rendszerre.

A számítógépes rendszer az egészségügyi szolgálatnál 1977-ben került kidolgozásra és bevezetésre, amely 1979-ben az akkor kiadott 0030 sz. Magyar Néphadsereg Hadtáp-főnöki Intézkedésben foglaltak szerint átdolgozásra került, azóta programrendszere változatlan formában üzemel.

1. A számítógépen történő feldolgozásmál az alábbi általános követelményeket kell érvényesíteni:

- olyan tervezési folyamatot kell kidolgozni, amely hosszú távon biztosítja kisebb mérvű kiigazításokkal az „M” anyagi-technikai tervezés számítógéppel támogatott végrehajtását;
- olyan adatokat kell gépen tárolni, amelyek biztosítják, hogy azok megfelelő pontosításokkal 10–15 évig használhatók legyenek;
- a csapatok a szervezés időszakában se legyenek kötelezve a teljeskörű alapadat szolgáltatásra, csak a változásjelentéseket kelljen felterjeszteniük;
- az alapadat változások a tudomásul vételtől az MN EÜSZF által meghatározott határidőre számítógépre kerüljenek úgy, hogy ezen idő alatt az anyagok pótlása, feltöltése is megtörténjen, az új ellátási terveket belátható határidőn belül az egységek megkapják;
- tegye lehetővé – táblázatos formában – anyagfajtánként az egységenkénti részletes, a magasabbegységenkénti, seregtestenkénti és az MN összesen „M” anyagszükségletekre és készletekre vonatkozó adatok szolgáltatását;
- szolgáljon alapul az MN valamennyi egységre vonatkozóan az eü. anyagi és technikai veszteségek kiszámítására;
- a csapatok és intézetek által szolgáltatandó adatok köre legyen minimális, a kialakított bizonylatok legyenek könnyen kezelhetők.

Az egészségügyi anyagellátás gépi tervezése beilleszkedik a hadtápanyagok tervezésének általános rendjébe, a következő sajátosságok figyelembevételével.

A szükséglet tervezésének vonatkozásában:

- az állománytáblában meghatározott eszközök szükségletét az MN EÜSZF-ség kíséri figyelemmel és változás esetén módosítja;
- az egységek normatípus és a 30 napos fogyó egészségügyi anyagok szükségletét az MN EÜSZF-ség határozza meg és változás esetén módosítja;
- a hadinormában felsorolt egyéni egészségügyi anyagok és komplettek 1960 M és 1970 M anyagokra oszlanak, ezt a megkülönböztetést a Néphadseregi Termék Kód (NTK) szám és a megnevezés tartalmazza;
- a hadinormában meghatározott egyes anyagoktól normán felül biztosítható mennyiséget az MN EÜSZF-ség seregtestenként határozza meg. Ennek a szükségletnek alakulatonkénti megoszlását vagy annak változását a seregstest jelenti az MN EÜSZF-ségnek és az gondoskodik a „Kell” adatok megfelelő kiegészítéséről;
- a szakorvosi jellegű tábori egészségügyi intézetek szükségleteinek számításánál az egyes szakcsoportok norma szerinti szükségletéből és azok állománytáblában előírt számából kell kiindulni;
- az állománytáblás anyagok közül egyesek biztosítása vagy hiánya kiegészítő, illetve pótló cikkek szükségletének számítását követeli meg.

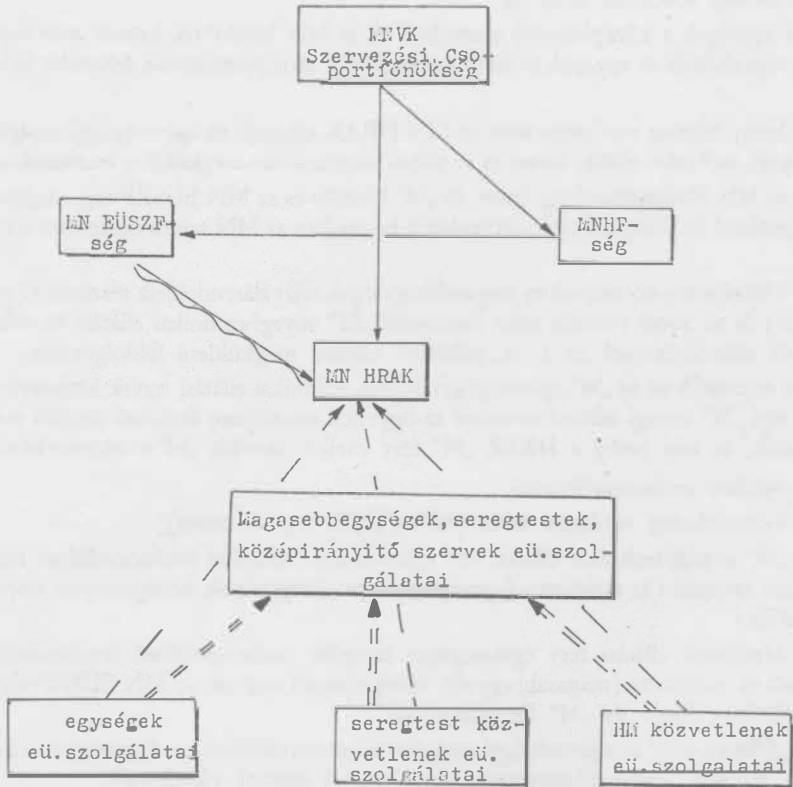
2. Gépi úton történő tervezés folyamata és ütemei

Az MN vezérkarfőnök tervezésre vonatkozó intézkedése alapján az MN Hadtápfőnökség Törzs Szervezési és „M” Osztálya az MN EÜSZF-séggel történő együttműködésben elkészíti az „M” anyagi intézkedést és a seregstest hadtáptörzsek, az MN Hátországai és Egészségügyi Alakulatok Parancsnoksága (MN HEAP), a Központi Hadtáp Előretolt Lépcső (MN KHEL) és az MNHF-ség központi „M” törzs (a továbbiakban: középírányító szervek) részére kiadja. A középírányító szervek a kapott utasítást feldolgozzák és intézkednek alárendeltjeik felé. Az MNHF-ség Törzs intézkedésének egy példánya megküldésre kerül az MN Hadtáp Rendszerszervezési és Adatfeldolgozó Központnak (MN HRAK) a várható változások előzetes felmérése és az ezzel kapcsolatos munkaerő, gépi kapacitás rendezése érdekében.

Ezzel egy időben az MNHF-ség Törzs Szerv. és „M” Osztálya, az MN Hadtáp Rendszerszervezési és Adatfeldolgozó Központ és az MN EÜSZF-ség megkezdi a HKSZ Utasítás, hadinormák és állománytáblák alapján a szükségletek úgynevezett „kell” adatok számítógéppel történő meghatározását, amely a „felülről lefelé” történő tervezés alapja.

Az alakulatok az előjáró intézkedése alapján készítik a készletükben levő és „M” esetén igénybe vehető egészségügyi anyagokra és egészségügyi technikai eszközökre vonatkozó változásjelentést, az új belépő alakulatok pedig a teljeskörű készletjelentést. 1986. január 1-ig közvetlenül az MN HRAK-hoz, 1986. január 1-től a szolgálati út betartásával az MN HRAK-hoz terjesztik fel jelentéseiket. (MNHF által jóváhagyott „MN egészségügyi szolgálat ideiglenes hadinormái”, II. fejezet szerint.) Egyidejűleg jelentik azt is, hogy mely anyagokat és technikai eszközöket tudnak helyszínen tárolni és mit kérnek „M” utalványon biztosítani. A számítógépes rendszer működéséhez szükséges alapadat-szolgáltatás elvi sémáját az 1. számú ábra tartalmazza.

Az „M” egészségügyi anyagok alapadatai számítógépes biztosítási rendszere
a központi tervezéshez

Jelmagyarázat:

- = a tervezési időszak létszám és technikai eszközök változásainak adatai
- = eszköz-anyag "kell" adatok
- = eszköz-anyag "van" adatok jelentése 1986.01.01-ig
- = eszköz-anyag "van" adatok jelentése 1986.01.01-től

1. ábra

Az MN HRAK az egységektől beérkezett „van” jelentéseket számítógépre viszi és megállapítja a hiányokat és feleslegeket.

Az MN EÜSZF-ség a középírányító szervek képviselői bevonásával a fenti okmány alapján meghatározza, hogy a seregtestek, parancsnokságok mely hiányokat, feleslegeket rendezik saját hatáskörben, illetve előljárói segítséggel, s ezt bejegyzik a „Hiány-felesleg rendezési tábló”-ra.

Az egységek a középírányító szervektől és az MN HEAP-tól kapott utalványok alapján végrehajtják az anyagok és technikai eszközök átcsoportosítását, felvételét és leadását.

A hiány-felesleg rendezése után az MN HRAK elkészíti az egészségügyi szolgálat „M” anyagi, technikai ellátási tervét és az alábbi bontásokban megküldi az érintetteknek:

- az MN Hadtápfőnökség Szerv. és „M” Osztály és az MN EÜSZF-ség, magasabbegységenként és középírányító szervenkénti bontásban az MN szintű összesített terveket;

- a középírányító szervek és magasabbegységek saját alárendeltjeik részletes (2 példányban) és az adott vezetési szint összesített „M” anyagi-technikai ellátási terveiket, amelyből alárendeltjeinek az 1. sz. példányt köteles megküldeni feldolgozásra.

Az érintettek az új „M” egészségügyi anyagi, technikai ellátási tervek kézhezvétele után a régi „M” anyagi ellátási terveiket az ügyviteli utasításban foglaltak alapján megsemmisítik, az újat pedig a HKSZ „M” terv mellett tárolják „H”-s okmányként.

A rendszer eredménytáblázatai:

- hiány-felesleg rendezési tábló (MN EÜSZF-ség okmánya);
- „M” anyagi-technikai ellátási terv egészségügyi szolgálat hadinormákban rendszeresített anyagaira és eszközeire (egységek, magasabbegységek, középírányító szervek okmányai);

- összesített ellátási terv egészségügyi szolgálat hadinormákban rendszeresített anyagaira és eszközeire (magasabbegység, középírányító szervek, az MN EÜSZF-ség és az MNHF-ség Szerv. és „M” O. okmányai);

- „Ellátási terv” az egészségügyi szolgálat állománytáblában rendszeresített technikájára (egységek, magasabbegységek, középírányító szervek okmányai);

- „Összesített ellátási terv” egészségügyi szolgálat állománytáblában rendszeresített technikájára (magasabbegység, középírányító szervek, MN EÜSZF-ség és az MNHF-ség Szerv. és „M” O. okmánya);

- „M” anyagi-technikai harcérték kimutatás (MNHF-ség Szerv. és „M” O. és az MN EÜSZF-ség okmánya).

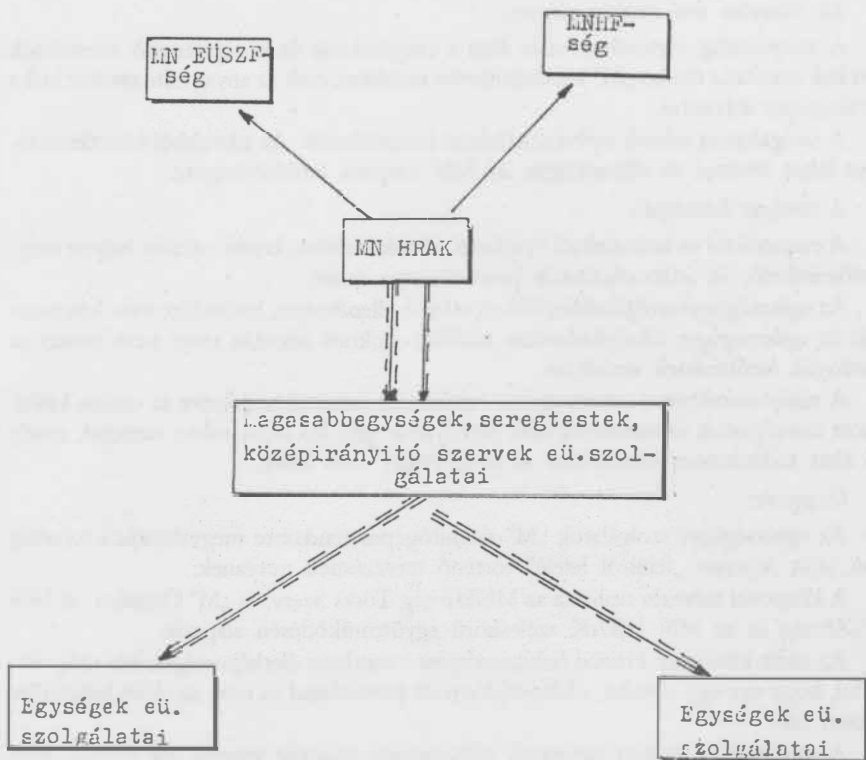
Az „Ellátási terv”-ekkel való ellátás rendjét a 2. sz. ábra tartalmazza.

3. A tervek karbantartásának biztosítása

Két tervezési időszak között a szervezeti változásokat az MNHF-ség Törzse és az MN EÜSZF-ség az MN HRAK-kal együttműködve folyamatosan feldolgozza és saját okmányain helyesbíti.

Ha az adott egység vonatkozásában a szervezetszerű személyi állománya vagy technikája, illetve anyagi-technika eléri a 20%-ot, akkor a változásjelentést azonnal elkészíti és felterjeszti a szolgálati út betartásával az MN HRAK-hoz. Készleteinek a változása a

Az „Ellátási terv”-ekkel való ellátás rendje

Jelmagyarázat:

- > = MN szintű összesített tervek
- > = Magasabbegységek, seregtestek, középírányító szervek összesített terve
- - - - -> = egységek részletes terve

2. ábra

20%-ot meghaladja, 20% alatti változásokról évente egyszer január 15-ig kell a változás-jelentéseket felterjeszteni a szolgálati út betartásával az MN HRAK-hoz.

Az „M” utalványon biztosított anyagok és technikai eszközök helyzetében beállt változásokról az MN Hátországi és Egészségügyi Alakulatok Parancsnoksága évenként ad tájékoztatást – az MN EÜSZF-ség útján – az MN Hadtápfőnökség Törzs Szerv. és „M” Osztályának (manuális ellenőrzés végett).

Az érvényben levő rendszer előnyei:

A központilag történő tervezés által a csapatoknak és középirányító szerveknek nem kell évenként tételes „M” készletjelentést készíteni, csak az anyagváltozásokat kell a számítógépre felvitetni.

A szolgáltatott adatok nyilvántartásként használhatók. Az adatokból következtetéseket lehet levonni az ellátottságra, az MN csapatai feltöltöttségére.

A rendszer hátrányai:

A csapatoktól és intézetektől beérkező adatok realitása, értéke néhány helyen megkérdőjelezhető, az adatszolgáltatók pontatlansága miatt.

Az egészségügyi szolgálatfőnökök az adatok ellenőrzését, határidőre való felterjesztését az egészségügyi közép-kaderekre hárítják, akiknek jelentős része nem ismeri az okmányok kitöltésének szabályait.

A tanintézetekben a számítógépes rendszerek ismertetése, illetve az ezekre kidolgozott szabályzatok ismeretanyagának elmélyítése igen kis óraszámban szerepel, amely idő alatt tudásszinten elmélyíteni az ismereteket nem lehet.

Összegezve:

Az egészségügyi szolgálatok „M” számítógépes rendszere megvalósítja a tervezés azon útját, amelyet „felülről lefelé” történő tervezésnek neveznek.

A központi tervezés realitása az MNHF-ség Törzs Szerv. és „M” Osztálya, az MN EÜSZF-ség és az MN HRAK széleskörű együttműködésén alapszik.

Az eltelt közel egy évtized bebizonyította e rendszer életképességét, bár még előfordul, hogy egy-egy alakulat a készletjelentését pontatlanul és nem az előírt határidőre terjeszti fel.

A csapat és az intézeti tagozatok egészségügyi szolgálat vezetői sok esetben még mindig nem fektetnek elég hangsúlyt arra, hogy beosztottaik megismerjék az érvényben levő MN egészségügyi szolgálatfőnöki (továbbiakban: MN EÜSZF-i) intézkedéseket a felterjesztendő jelentések tartalmi és formai követelményeiről.

Meg kell állapítani, hogy az egészségügyi szolgálatban a jelentésre kötelezettek egy része még nem érzékeli és érti a pontos és megbízható adatszolgáltatás fontosságát. Mindezek ellenére a rendszer megbízhatóan üzemel és a központilag számítógépen számvetett szükségleti adatok számvetésének pontossága lényegesen meghaladja a korábbi manuális – alulról felfelé történő – tervezési rend megbízhatóságát.